№ 8. Dnia 31 grudnia 1937 r. Rok XIII.

Piński Przegląd Diecezjalny

PISMO URZĘDOWE KURII BISKUPIEJ.

Treść numeru:

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

1)

LIST APOSTOLSKI

do J. E. Kardynała Fumasoni-Biondi, Prefekta Św. Kongregacji Rozkrzew. Wiary

o WYSTAWIE SZTUKI RELIGIJNEJ

w Krajach Misyjnych i w Kościele Wschodnim, która ma się odbyć na Watykanie w roku 1940.

PIUS XI

Umiłowany Synu Nasz, Błogosławieństwo Apostolskie.

Wszyscy doskonale pamiętają, jak świetne wyniki dała urządzona w Roku Jubileuszowym 1925 Wystawa Misyjna na Watykanie. Ujawniła ona znakomicie pracę siewców Bożego Słowa i wkłada do dusz nowe światło, moc nową na apostolski podbój. Z niej też bierze początek Misyjne Muzeum Lateraneńskie. My więc, którym zależy nie tylko na wspieraniu misyjnych poczynań, lecz również na pełnym rozwoju wiedzy misyjnej, zwanej dziś misjologią, postanowiliśmy dać nowy obraz misyjnej rzeczywistości: w murach, które już służyły za pomieszczenie dla Katolickiej Wystawy Prasy, ma się w roku 1940 odbyć Wystawa Sztuki Chrześcijańskiej. Chodzi o sztukę, którą znajdujemy bądź w krajach misyjnych, bądź w Kościele Wschodnim. Sztuka bowiem, wyrażając ducha narodów i będąc przejawem ich kultury, jest w rękach Kościoła narzędziem, które w najwyższym stopniu pozwala mu uświetnić zewnętrzny kult. To też przyszła Wystawa ma być niby zwierciadło, gdzie się jasno odbije charakter odnośnych ludów. Okaże się, jakimi szlakami ma pójść przystosowanie sztuki tubylczej do zasad i urządzeń misyjnych. Ujawni się i w tej dziedzinie, jak bardzo Kościół Chrystusowy jest powszechnym, skoro nawet tę naiwną sztukę, i umiejętność przeróżnych plemion — byle by tylko nie sprzeciwiały się one wyraźnie Bożym przykazaniom — chce wiernie zachować. Od najdawniejszych bowiem Pawłowych już czasów, „stając się wszystkim dla wszystkich“, Kościół dusz jeno ludzkich szuka, nic więcej. Okaże się ponad to, i wszyscy to widzieć będą, jak dalece nauka chrześcijańska

obfity w krajach misyjnych wydaje owoc. I zobaczą wszyscy we wspólnym od nieszczęsnych rozdwojeń domu wspólnego Ojca, gdzie wszystkich jednoczy przyjazne i święte uczucie, niezliczoną ilość dzieł sztuki tubylczej, które głosem Piękna wyśpiewują na chwałę Bożemu Imieniowi.

Wielka to będzie dla Nas radość, jeżeli w związku z przygotowaniami do wystawy poczną mnożyć się zjazdy misyjne i silniejszy zostanie położony nacisk na Misjologię, oraz jej wyższy poziom, do czego zachęcaliśmy już w roku zamknięcia Wystawy Misyjnej — 1925 r. Ufając najzupełniej Twojej przedsiębiorczości oraz roztropności, Umiłowany Nasz Synu, powierzamy Tobie troskę o zorganizowanie i urządzenie Wystawy. W sprawie tej porozumiesz się z Delegatami i Wikariuszami Apostolskimi. Do Ciebie należeć będzie, aby wszystko odbyło się w sposób pewny i pomyślny. Co zaś dotyczy sztuki w Kościele Wschodnim, wejdziesz w porozumienie z Umiłowanym Synem Naszym Kardynałem Św. Rz. Kościoła Eugeniuszem Tisserant, Sekretarzem Św. Kongregacji, której podlega ten Kościół św.

Twoją podobnież będzie rzeczą stworzyć Radę Uczonych, jako pomoc w przygotowaniach. Wolą Naszą jest, aby zarząd ekonomiczny Wystawy zlecony został temu samemu zespołowi, który chwalebnym wysiłkiem przygotował ongiś Wystawę Prasową.

Jako poświadczenie Woli Naszej i zadatek Bożej pomocy, dla Ciebie Synu Nasz, i dla tych którzy staną z Tobą do współpracy, z całego serca udzielamy błogosławieństwa apostolskiego w Panu.

Dan w Castel Gandolfo w uroczystość Podwyższenia Krzyża Świętego, R. P. 1937, Naszego zaś Pontyfikatu XVI.

PIUS XI PAPIEŻ.

Święta Penitencjaria Apostolska.

2) Pobożna praktyka, zwana dniem kapłańskim, została ubogacona odpustami.

W określony dzień każdego miesiąca pobożna praktyka ofiarowania Bogu Mszy św., Komunii św., oraz wszystkich modlitw tegoż dnia i dobrych uczynków za kapłanów i osoby duchowne, aby Chrystus Pan, Najwyższy i wieczny kapłan, ich uświęcił i według serca swego ich uczynił, dnia 15 grudnia 1936 r., na wniosek Kardynała Wielkiego Penitencjariusza, przez Ojca Św. Piusa XI została ubogacona następującymi odpustami:

1) odpust zupełny w każdy pierwszy czwartek lub pierwszą sobotę miesiąca, w Wielki Czwartek, w uroczystość N. Maryi Panny, Królowej Apostołów i w uroczystość Św. Apostołów; warunkiem nadto uzyskania odpustu jest spowiedź sakramentalna i modlitwy w intencji Ojca Św.;

2) odpust cząstkowy siedmiu lat w dowolny dzień roku zyskują ci, którzyby tę praktykę przynajmniej ze skruszonem sercem i pobożnie odbyli;

3) odpust cząstkowy 300 dni dla tych, co przynajmniej ze skruszonem sercem i pobożnością westchnęli: ***„Jezu, Zbawicielu świata, uświęć kapłanów i lewitów swoich!"***

Dekret Św. Penitencjarii datowany jest 12 kwietnia 1937 r.

J. E. Biskup Ordynariusz dziękuje Przewielebnemu Duchowieństwu diecezji za życzenia, pojedyńczo czy też zbiorowo mu złożone z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego 1938 Roku i nawzajem najserdeczniejsze i najlepsze życzenia wszystkim Przewielebnym Braciom Kapłanom diecezji Pińskiej łączy.

AKTA KURII DIECEZJALNEJ.

Okólniki Wikariatu Generalnego.

3) Do WW. Księży Proboszczów i Rektorów Kościołów.

Połowa Księży Proboszczów nie nadesłała pieniędzy zebranych w r. 1937 na Grób Zbawiciela i Świętopietrze.

Część Księży nie przekazała pieniędzy zebranych w swoim czasie na Seminarium Duchowne za tenże rok.

Kuria Diecezjalna poleca powyższe zaległości uregulować do 1 lutego 1938 r.

(—) Ks. N. Tarasiewicz
z. Wik. Gener.

Pińsk, dnia 29. XII. 1937 r.
L. 6006/37.

Kronika diecezjalna.

4) **Czynności Pasterskie.**

Dnia 8 grudnia w uroczystość Niepokalanego Poczęcia N. M. P. J. E. Ks. Biskup Ordynariusz celebrował sumę w kościele katedralnym.

Tegoż dnia J. E. Biskup Ordynariusz był obecny na Akademii w kolegium OO. Jezuitów w Pińsku.

Dnia 15 grudnia I. I. E. E. Ksiądz Biskup Ordynariusz i Ksiądz Biskup Sufragan uczestniczyli w obradach Episkopatu Polski w Warszawie.

Dnia 19 grudnia J. E. Biskup Ordynariusz odprawił w kościele w Horodyszczu Pińskim mszę św. i poświęcił obraz Serca P. Jezusa, ofiarowany przez J. E. do tego kościoła.

Dnia 20 grudnia J. E. Biskup Ordynariusz odprawił roraty w kościele katedralnym w intencji uczącej się młodzieży.

Dnia 24 grudnia J. E. Biskup Ordynariusz przyjmował życzenia świąteczne od Kapituły i Księży z Pińska na czele z J. E. Biskupem Sufraganem.

Tegoż dnia J. E. Biskup Ordynariusz był obecny na opłatku w Flotylli Pińskiej i w 84 p. s. p., gdzie wygłosił przemówienia do korpusu oficerskiego i szeregowych, po czym odwiedził Szpital i podzielił się opłatkiem z chorymi.

O godzinie 11 w nocy tegoż dnia J. E. Biskup Ordynariusz celebrował w kościele katedralnym Jutrznię, a o godz. 12 w nocy celebrował pontyfikalnie Pasterkę i wygłosił przemówienie.

Dnia 27 grudnia J. E. Biskup Ordynariusz odwiedził Horodyszcze Pińskie, gdzie był obecny na przedstawieniu „Jasełek" urządzonych przez młodzież pozaszkolną pod przewodnictwem SS. Urszulanek.

Dnia 14 grudnia J. E. Biskup Sufragan był obecny na konferencji dekanalnej dekanatu Brzeskiego.

Dia 17-20 grudnia J. E. Sufragan wizytował dziekana nieświeskiego.

Dnia 24 grudnia J. E. Biskup Sufragan był na opłatku w Więzieniu Pińskim.

Dnia 25 grudnia J. E. Biskup Sufragan celebrował w kościele katedralnym sumę i wygłosił kazanie.

Dnia 27 grudnia J. E. Biskup Sufragan był obecny na opłatku, urządzonym przez Koło Akademików Pińszczan.

5) **Zmiany wśród Duchowieństwa Diecezji Pińskiej.**

Ks. Zenon Szymkiewicz — przeniesiony na stanowisko wikariusza kościoła parafialnego OO. Kapucynów Obrz. słow.-bizant. w Lubieszowie.

Ks. Leon Horoszko — zamianowany p. o. proboszcza parafii obrz. słow.-bizant. w Horodnie.

O. Julian Górecki, Zak. Oblatów N. M. P., z klasztoru w Kodniu — dyrektorem III Zakonu Karmelitańskiego w diecezji Pińskiej.

Akta Państwowe.

6) **W sprawie zobowiązań poszczególnych kościołów.**

Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1936 roku (C I 2338/35).

Za zobowiązania poszczególnych kościołów nie odpowiada Biskup Ordynariusz, lecz same kościoły, które zobowiązania zaciągnęły.

Sąd Najwyższy rozpoznawał skargę kasacyjną Biskupa Ordynariusza Diecezji Podlaskiej na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 grudnia 1934 r. w sprawie ze Stanisławem Z. o 3.192 zł.

Po wysłuchaniu sprawozdania sędziego i głosów pełnomocników stron, zważywszy: że z ustaleń zaskarżonego wyroku wynika, iż przypadającą według oświadczenia powoda, od parafii kościoła w Skórcu w pow. Siedleckim część roszczenia za dokonane roboty około odremontowania gmachu, przeznaczonego na mieszkanie proboszcza tegoż kościoła. Sąd Apelacyjny zasądził od Biskupa Ordynariusza Diecezji Podlaskiej, oddalił natomiast zarzut jego, iż za dług ten może być odpowiedzialny jedynie kościół Skórzecki wzgl. parafia, powołaniem się na orzeczenie Sądu Najwyższego z 1937 roku nr. 481;

że zarzut w skardze kasacyjnej Biskupa Ordynariusza, który wskazuje na błędne pojmowanie przez Sąd Apelacyjny powyższego orzeczenia Sądu Najwyższego, jest zupełnie uzasadniony, w orzeczeniu tym bowiem Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż poszczególne kościoły posiadają osobowość prawną, czyli same są odpowiedzialne za swoje zobowiązania, jednak, gdy chodzi o obronę interesów danego kościoła, proboszcz nie jest z samego prawa reprezentantem jego przed sądem, lecz winien uzyskać w myśl can. 1526 i 1563 kodeksu kan. od Biskupa Ordynariusza pełnomocnictwo do stawania przed Sądem w imieniu kościoła; chodziło przeto w tym orzeczeniu o pełnomocnika procesowego, nie zaś o odpowiedzialność Biskupa za zobowiązania poszczególnych kościołów; w tej zaś ostatniej materii can. 536 § 1 stanowi, że jeżeli osoba prawna kościelna zaciągnęła pożyczki i zobowiązania, chociażby za zgodą swoich zwierzchników, obowiązana jest sama za nie odpowiadać, z can. 1423 § 2 wyraźnie wynika, że Biskup Ordynariusz nie może łączyć majątku parafialnego z majątkiem biskupim;

że wobec tego wyrok zaskarżony, o ile chodzi o zasądzenie roszczeń powodowych od Biskupa Ordynariusza, nie może ostać się w mocy;

z tych zasad Sąd Najwyższy zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z powodu obrazy art. 711 u. p. c. uchyla i sprawę do ponownego rozpoznania temuż Sądowi w innym składzie sędziów przekazuje.

7) **Okólnik Nr. 56**

z dnia 13 października 1937 roku

w sprawie uszkodzenia urządzeń kolejowych przez nieletnich

(Nr. AP. 58-1)

Do PP. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

W ostatnich czasach zdarzają się coraz częściej wypadki uszkodzenia urządzeń kolejowych spowodowane przez dzieci przebywające bez opieki w pobliżu linii kolejowych. Szczególnie często zdarza się układanie kamieni na torach, rozbijanie szkieł w latarniach i lampach oraz izolatorów przez rzucanie kamieniami, uszkadzanie drutów, semaforów i innych sygnałów i t. p.

Wybryki tego rodzaju wymagają jak najenergiczniejszego przeciwdziałania, gdyż nie tylko powodują one przerwy w ruchu i narażają kolej na znaczne straty, ale mogą stać się przyczyną poważnych wypadków.

Polecam zatem zwrócić na tego rodzaju wykroczenia szczególną uwagę i w razie stwierdzenia, że sprawcami wykroczenia byli nieletni, pociągać do surowej odpowiedzialności nie tylko winnego popełnienia czynu, ale i jego rodziców lub opiekunów za brak dozoru (art. 17 prawa o wykroczeniach).

Jednocześnie uważam za wskazane, aby

P. P. Starostowie wszędzie, gdzie to okaże się możliwe, weszli w porozumienie z miejscowym duchowieństwem, aby jak najczęściej pouczało ludność o szkodliwości i karalności wybryków, o których wyżej mowa. Tam gdzie istnieją organizacje społeczne, mogące mieć wpływ na szersze koła ludności, należy zwrócić się do nich o współpracę przy uświadamianiu ludności w tym zakresie.

(—) Sławoj Składkowski
Minister.

Za zgodność: *Markowski*
Kierownik Kancelarii
Starostwa Pińskiego.

---

8)

Z Bibliografii.

Wydawnictwo „Dobra Prasa" Wilno, ul. Zarzeczna 30, P. K. O. Nr. 81245 wydało książkę *Ks. I. Henry* **Kapłan heroldem Boskiego Serca.** Cena tej książki zł. 1.50.

XWD. Bryndza Nacki, pr. par. Żdżary, p. Nowe Miasto n/Pilicą wydał książkę p. t.: **„Poczet imienny Senatorów i Ministrów Królestwa Polskiego doprowadzony do roku 1795"**, a więc spis osób piastujących obok króla najwyższe urzędy w przedrozbiorowej Polsce. W niniejszej książce Sz. Autor przedstawia każdemu, komu nie uprzystępnione są archiwalne dzieła w danej materii, elitę rodowej szlachty i dostojników naszych, oraz chce przekonać dzisiejszych i jutrzejszych rodaków swoich, że dawne urzędy i dostojeństwa w kraju dzierżyli w swych rękach chrześcijanie bez udziału żydów.

Ks. Fr. Nowakowski, Dyrektor Instytutu Różańcowego: **„Kalendarz Królowej Różańca św."** na rok 1938. Wydawnictwo Instytutu Różańcowego w Toruniu. Str. 144. Cena 70 gr.

Ukazał się i jest w sprzedaży „Kalendarz Królowej Różańca św." na rok 1938. Bogata treść, zaczerpnięta ze wszystkich dziedzin życia, wiele praktycznych rad i informacyj, spis jarmarków i targów w Polsce, a przede wszystkim popularne i mocne artykuły, demaskujące podstępną robotę, panoszącego się w Polsce bezbożnictwa, niewątpliwie zjednają wspomnianemu kalendarzowi wielką popularność.

Kalendarz nadto zawiera najnowszą Encyklikę papieża Piusa XI „O Różańcu N. M. P.", wiele opowiadań, wierszy, obrazków z życia, wiadomości o Żywym Różańcu, około 50 ciekawych ilustracyj i dużo katolickiej lektury do czytania na długie wieczory zimowe.

„Kalendarz Królowej Różańca św." ze względu na swą obszerną, praktyczną i ciekawą treść stanie się pożądanym przyjacielem każdego katolickiego domu.

Ks. Dr Stefan Sydry, Marianin: **Czcigodny Sługa Boży O. Stanisław od Jezusa Maryi Papczyński i Jego Dzieło w świetle dokumentów** z przedmową J. E. Ks. Arcybpa Stanisława Galla. Nakładem Funduszu Beatyfikacyjnego O. Papczyńskiego. Skład Główny Księgarnia św. Wojciecha. — Cena 4 zł.

Hagiografii polskiej przybyła cenna i nad wyraz miła praca w postaci wyżej przytoczonej książki. Autor umiejętnie połączył stronę naukową opracowania z zamiarem popularyzacyjnym życiorysu. Podanie sumienne dotychczasowych opracowań tematu, wskazanie istniejących zbiorów dokumentów, wykorzystanie dostępnych źródeł, przytoczenie z nich głównych wyjątków w cytatach w języku oryginalnym, krytyczne ustosunkowanie się do zebranych materiałów, psychologiczne podejście do nich, styl poprawny, staranna korekta, są to zalety, które chlubnie wyróżniają dzieło ze strony naukowej. Pomimo to wszystko książka nie odstrasza swym balastem naukowym. Szczęśliwie wykorzystany materiał historyczny dostarczył wątku do opowiadania o niezwykłych kolejach życia Cz. Sługi Bożego, dlatego też czyta się ją z dużym zainteresowaniem. Należy też wspomnieć o poprawnej ze wszech miar szacie zewnętrznej, tym więcej wyróżniającej się wobec przeżywanego „kryzysu książki". Dzieło zasługuje, żeby je polecić do wszystkich bibliotek.

Ks. Władysław Lesiak: **Młodzież a sprawy społeczne.** Poznań 1938. „Ostoja". Cena 0,70.

Jedną z form pracy w kółkach wychowawczych są pogadanki ankietowe. Mają one pobudzić członków do pracy nad przemianą środowiska. Broszurka niniejsza zawiera 16 pogadanek ankietowych na tematy społeczne, ściśle związanych z tegorocznym hasłem Episkopatu, jest więc specjalnie aktualna. W pier-

wszym rzędzie posłuży ta książeczka kierownikom kółek wychowawczych w KSMŻ i KSMM.

Ks. Władysław Lesiak: **Patrz i czyń!** Poznań 1938. „Ostoja". Cena 0,60.

Broszurka ta zawiera 12 pogadanek ankietowych dla kółek wychowawczych. Tematy w niej zebrane nadają się do poruszenia jako wstępne w pracy kółek wychowawczych. W przedmowie podaje autor szereg wskazówek jak prowadzić kółka wychowawcze, by wyszkolić wzorowych przodowników pracy. To też odda niniejsza broszurka duże usługi tym, którzyby chcieli założyć u siebie kółka wychowawcze i przy ich pomocy szkolić działaczy katolickich.

Stanisław Kwaśnik: **Dziesięć wiwatów!** na powitanie, pożegnanie, imieniny. Melodie opracowane na trzy głosy równe. Słowa Ks. Franciszka Błotnickiego. Poznań 1938. „Ostoja". Cena 1 zł.

Brak stosownych pieśni na powitanie, pożegnanie i imieniny księdza biskupa, księdza proboszcza, księdza asystenta i osób współpracujących sprawiał Oddziałom nieraz dużo kłopotu. Niniejsza broszurka ułatwi kierownictwom tę sprawę, przynosi bowiem 10 pięknych wiwatów, stosownych na różne, wyżej wspomniane okoliczności.

Ks. Władysław Leśniak: **Droga na szczyty** — 12 kwadransów ewangelicznych. Poznań 1938. „Ostoja". Cena 1 zł.

Bliższe zapoznanie się z ewangelią jest rzeczą nieodzowną dla wszystkich, pracujących w szeregach A. K. Z pośród różnych sposobów popularyzacji ewengelii w organizacjach AK. najpopularniejszą formą pracy stały się kwadranse ewangeliczne. Broszurka niniejsza zawiera 12-cie gotowych kwadransów ewangelicznych opracowanych w sposób metodyczny. To też podręcznik ten odda duże usługi wszystkim osobom prowadzącym kwadranse ewangeliczne w Oddziałach, a przede wszystkim kierownikom kółek wychowawczych.

Ks. Władysław Lesiak: **Wielkie żniwo.** Poznań 1938. „Ostoja". Cena 0,70 zł.

Broszurka niniejsza zawiera 12 pogadanek ewangelicznych. Przeznaczone są one przede wszystkim dla kółek wychowawczych w KSMŻ i KSMM, które przygotowują przyszłych przodowników A. K. Młodzieży. Z książeczki tej skorzystają poza tym wszyscy ci, którzy zajmują się wychowaniem przodowników w AK.

Nasze kolędy. Poznań 1937. „Ostoja". Cena 1,20 zł. Wydawnictwo niniejsze zawiera 50 najpiękniejszych kolęd z melodiami na 2 głosy równe. Posłuży ono Oddziałom przy urządzaniu „Opłatka".

R. P.: **Uroczyste przyjęcie do KSMŻ.** Poznań 1937. „Ostoja". Str. 24. Szkoła Pracy KSMŻ Nr. 2. Cena 35 groszy.

R. P.: **Uroczyste przyjęcie do KSMM.** Poznań 1937. „Ostoja". Str. 24. Szare Książeczki KSMM Nr. 7. Cena 35 groszy.

Uroczystość przyjęcia kandydatów na członków musi być bardzo starannie przygotowana i poważnie przeprowadzona. Inaczej łatwo można narazić się na to, że co miało stać się podniesieniem ducha i przeżyciem niezapomnianym, wzmacniającym w wytrwaniu, stać się może nudnym obchodem. Aby więc kierownictwom ułatwić sprawne przeprowadzenie tej uroczystości, ukazały się niniejsze broszurki, które szczegółowo omawiają sposób przygotowania się kierownictw do uroczystego przyjęcia członków. Dalej program uroczystego zebrania, sposób przemawiania, urozmaicenia, przypomnienie haseł organizacyjnych, odebranie przyrzeczenia, tekst przyrzeczenia itp. formalności. Książeczka niezbędna w rękach każdego prezesa.

W domu rekolekcyjnym OO. Jezuitów
CZĘSTOCHOWA, UL. BŁ. KINGI 74

odbędą się w r. 1938 następujące serie **trzydniowych ćwiczeń duchownych:**

5 stycznia dla panów
7 lutego dla kapłanów
7 marca dla kapłanów
13 kwietnia (dwudniowe) dla panów
25 kwietnia dla kapłanów
20 czerwca dla kapłanów.

Kapłani pragnący odprawić pod kierownictwem ćwiczenia w innych terminach zechcą przyjeżdżać, ile możności, **w poniedziałki wieczorem**, z wyjątkiem wielkiego postu.

Początek każdej serii o godz. 19.
Dojazd od ulicy Lisinieckiej.
Dorożka 1.50 zł.

Kuria Diecezjalna Pińska podaje do wiadomości WW. Duchowieństwa, że w miesiącu styczniu 1938 r. wydany zostanie nakład III-ci modlitewnika p. t. „Przyjdź Królestwo Twoje“.

Kuria Diecezjalna Pińska niniejszym poleca wszystkim Księżom, należącym do Archidiecezji Mohylowskiej, a pracującym w diecezji Pińskiej, aby w terminie do dnia 15 stycznia 1938 r. nadesłali do Kurii Pińskiej swoje „litterae passus” w celu przesłania ich do Nuncjatury Apostolskiej w Warszawie dla prolongowania na rok 1938-my.

Redaktor X. Michał Rutkowski. Drukarnia Diecezjalna w Pińsku, ul. Kościuszki 46.